

**Я. М. СЕМЧУК, Л. Я. САВЧУК (УКРАЇНА, ІВАНО-ФРАНКІВСЬК)
ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ТРАНСПОРТНИХ ПОТОКІВ МІСЬКИХ
АГЛОМЕРАЦІЙ НА СОЦІАЛЬНУ СКЛАДОВУ**

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
76000, вул. Карпатська, 15, Івано-Франківськ, Україна; bzhd@nung.edu.ua*

The effective functioning of the urban transport system is carried out by appropriate level of providing population by highest quality services of transportation with maximum positive effect in the social sphere. In the report it is proposed to make estimation of the social efficiency of the functioning of the urban transport system in terms of population morbidity, transportation safety and quality of transport, since the social effect of the functioning of the urban transport system depends, first of all, on the safety and state of the environment.

Дослідженню оцінки ефективності функціонування та впливу транспортної системи на соціальну складову присвячені наукові праці таких вчених: В.О.Вдовиченка, О.Д. Гульчака, О.І.Мірошника, М.Є. Кристопчука та інших. Науковці розглядають різні критерії та показники, що можуть бути покладені в основу оцінки ефективності функціонування міської транспортної системи та наголошують на тому, що застосування одного критерію чи показника є недостатнім. В якості основного критерію пропонується рівень транспортного обслуговування, а показниками оцінки ефективності роботи – техніко-економічні та техніко-експлуатаційні показники, які включають показники собівартості перевезень та продуктивність роботи транспортної системи.

Ефективність функціонування міського транспорту не може оцінюватися лише на основі техніко-економічних та фінансових показників, оскільки його діяльність має соціальну спрямованість та позначається на екологічному стані міста та регіону в цілому, а тому до такої оцінки необхідно підходити комплексно, з урахуванням соціальної та екологічної складових.

Дослідження сутності поняття «соціальна ефективність» дозволяє визначити соціальну ефективність міського транспорту як категорію, яка характеризує ступінь задоволеності потреб населення у транспортних послугах у кількісному та якісному аспектах та виступає мірою оцінки впливу функціонування транспортної системи міста на людину. Враховуючи специфіку послуг міського пасажирського транспорту саме досягнення високих соціальних результатів має бути пріоритетним при організації його функціонування. Соціальний характер послуг із перевезення вимагає підпорядкованості цілей економічного зростання першочерговим цілям соціального розвитку системи.

Соціальна ефективність функціонування системи міського пасажирського транспорту виявляється у її впливі на людину:

- по-перше, функціонування пасажирської транспортної системи позначається на здоров'ї людини. У великих містах, насичених автомобільним транспортом, забруднення атмосферного повітря постійно зростає, що спричиняє збільшення кількості випадків захворювань серед населення. Отже, соціальний ефект від забезпечення пріоритетного розвитку екологічного транспорту проявляється у скороченні рівня захворюваності населення.

- по-друге, транспортні перевезення населення містом повинні бути безпечними для життя людини. Кількість дорожньо-транспортних пригод та постраждалих, травмованих і загиблих у них людей також є показником оцінки соціальної ефективності функціонування системи транспорту.

- по-третє, соціальна ефективність функціонування системи міського пасажирського транспорту виявляється у забезпеченні широких верств населення, у тому числі великої кількості пільгових категорій пасажирів, транспортними послугами в повному обсязі та належної якості, тобто у рівні якості транспортного обслуговування.

Функціонування транспортної системи міста повинно бути надійним, безпечним та не допускати появи у людини так званої «транспортної втоми», рівень якої залежить від часу, витраченого на поїздку.

Отже, соціальний ефект функціонування системи міського транспорту залежить, у першу чергу, від безпеки та стану навколишнього середовища.